

Resumé

Nærværende afhandling undersøger og sammenligner empirisk tre stater fra det centrale Østeuropa, navnlig Slovenien, Ungarn og Polen med henblik på at afdække, hvorvidt de efterlever Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (EMD) afgørelser. I lyset af de seneste illiberale udviklinger i Europa har afhandlingen særligt fokus på staternes efterlevelsestrategier, navnlig disses latente modstand med EMD's tilsyn og kontrol. Litteraturen på området anser sædvanligvis al østeuropæisk modstand som enstemmig og antager, at alle stater i enighed modvirker domstolen. Dette syntes i høj grad at være en konsekvens af henholdsvis Europarådets opdeling i det liberale vest og det mindre liberale øst samt af en kategorisering af al modstand som værende enten aktiv eller passiv. Afhandlingen udleder, at den forsimplede opdeling ikke formår at indkapsle hverken forskellene, omfanget eller alvoren af staternes aktuelle strategiske afvigelse fra EMD's praksis, hvilket har betydelige konsekvenser for systemet. På kumulativ vis analyserer afhandlingen de tre stater individuelt og som én enhed med henblik på at identificere og sammenligne staternes adfærdsmæssige nuancer for dermed at undersøge, hvordan den enkelte stats efterlevelse af EMD's afgørelser påvirker det europæiske menneskerettighedssystem. Til brug herfor anvender afhandlingen en original database, der indeholder alle afgørelser fra EMD adresseret til de tre stater frem til 2021, herunder eventuelle nationale behandlinger, og kombinerer herved kvantitative og kvalitative analyseteknikker. Ved at anfægte den overfladiske og forsimplede opdeling demonstrerer analysen, at de tre staters tilgang til at overholde EMD's afgørelser adskiller sig betydeligt; sammenlignet med de øvrige stater udviser Slovenien en langt højere grad af loyalitet over for EMD, hvorimod Ungarn og Polen på hver sin måde selektivt afviger domstolens afgørelser. Til trods for staternes varierende tilgange syntes der i begge henseender at være et element af ond tro, der særligt afspejles i staternes tøven over for de internationale fordele som EMD-systemet foranlediger. Det udledes i afhandlingen, at en sådan praksis kan risikere at hæmme menneskerettighedernes effektive virke, navnlig udøvelsen af kernefunktionerne samt EMD's tilgængelighed overfor borgerne. Afhandlingens analyse illustrerer således et ubehandlet analytisk krydsfelt mellem staters aktive og passive modstand mod EMD's praksis, samt at den simple opdeling i henholdsvis aktiv og passiv bør ændres. Resultatet af afhandlingens analyse og særligt den fremhævede praksis fra Ungarn og Polen bevidner, at sammenspillet mellem staternes aktive og passive modstand overfor EMD's praksis bør anskues mere nuanceret og med en højere grad af detaljer, ligesom der bør udvises større tolerance over for staternes bagvedliggende motiver (ond tro), når EMD's praksis ikke efterleves selv uden for den centrale østeuropæiske kontekst. En sådan tilgang kan resultere i en mere pragmatisk forståelse af sammenspillet mellem staters aktive og passive modstand mod efterlevelse af EMD's afgørelser og kan tilmed være den eneste måde, hvorpå omfanget og alvoren af de aktuelle herskende former for (illiberal) modstand mod EMD-systemet kan udlægges.